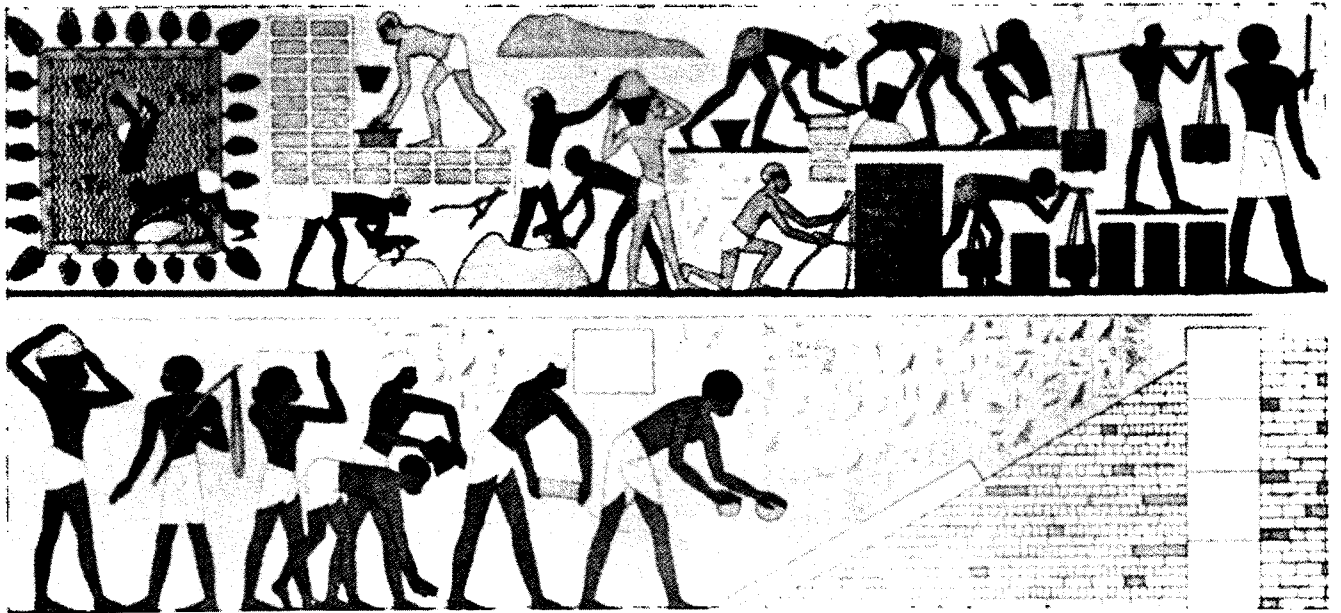

דַּרְכֵי לְשִׁמוֹת

מבחר פרקים מספר שמות
בתוספת באורים ואגדות חז"ל

הוצאת מעלות

בפיקוח

משרד החינוך והתרבות, מחוז המרכז

אגף שח"ר

פרק יא
א-י: מכת בכורות 76

פרק יב
א-יג: ההוראות לפסח מצרים 80
יד-כ: ההוראות לפסח דורות 84
כא-כח: משה מוסר לעם את דברי ה' לחג הפסח 86
כט-לו: מכת בכורות 88
לז-מב: היציאה ממצרים 92
מג-נא: דיני קרבן הפסח לכל הדורות 94

פרשת בשלח

פרק יד
א-טו: פרעה וכל צבאו רודפים אחרי בני ישראל עד ים סוף 96
טז-יט: ה' מבטיח למשה, שיציל את העם בדרך נס 100
יט-לא: בני ישראל עוברים את ים סוף בחרבה, ביבשה, והמצרים טבעו בים 100

פרק טז
א-כא: המן והשלו 106
כב-לו: בני ישראל אספו ביום השישי מנה כפולה של מן 112

פרק יז
א-ז: מסה ומריבה 116
ח-טז: מלחמת עמלק 118

פרשת יתרו

פרק יט
א-ח: ישראל נבחר לעם סגולה 122
ט-טו: ישראל מתכוננים למעמד הר סיני 124
טז-כה: לקראת מעמד הר סיני 126

פרק כ
א-כב: עשרת הדברות 130

הקדמה

לאחר ההדים החיוביים שקבלנו מגורמים שונים: מרצים, מפקחים, מדריכים ומורים על "דרכי לבראשית" אנו יוצאים לדרך עם "דרכי לשמות".

המקראה נכתבה לתלמידים המתקשים בקריאה ובהכנת הלשון המקראית. היא נועדה לקרב את המקרא אל התלמיד ולסלול לתלמידים את הדרך ללמוד תורה מתוך הבנה והנאה. לאחר הנסיון שנצבר עם השמוש במקראה "דרכי לבראשית" בקרב תלמידים מאוכלוסיות שונות (כגון תלמידים מכתות אס בחינוך הרגיל, עולים, לקויי למידה ועוד) נוכחנו לדעת שציפיותינו התמלאו.

מבנה המקראה

(א) יחידת התוכן וכותרתה

(ב) תמצית יחידת התוכן בלשון ימינו

(ג) עימוד ושכתוב הטקסט המקראי

(ד) הטקסט המקראי

(ה) מילון לטקסט המקראי

(ו) מדרשי אגדה ואיורים

להלן תבנית דף הספר (שני עמידים הנראים כאשר הספר פתוח):

ג	ד	ה	ו
אגדות חכמים	ייחן	מסבד התורה	מקרא
<p style="text-align: center;">שחיין</p> <p style="text-align: center;">נס השחיין</p> <p>ח. יצאו לכם מלא המינים פיה כבשן ודחיק משה השמינית</p> <p>נס גדול נעשה בשחיין: דבר קל חסר משקל. אי אפשר לזרק למעלה. ואלו משה זרק מלא המינים פיה כבשן (מנר), שמשקלו קצון ביותר. וזרז אותם בכל ארץ מעצרים.</p> <p style="text-align: right;">(תנח" וראא יד)</p>	<p>מלא המינים: כפות ידים מלאות. פיה: אפר. כבשן: תנור לשריפת כבשים. שחיין: מטלה בעור. פיה: מתפשט על כל הגוף בצורת אצבעות. התנחמות: בעור.</p> <p>הקוסמים: הקוסמים של פרעה.</p>	<p>ח. ויאמר יהוה אל משה ואל אהרן: יצאו לכם מלא המינים פיה כבשן. ודחיק משה השמינית לעיני פרעה. ט. והיה לאבק על כל ארץ מצרים. והיה על האדם ועל בהמתו לשחיין פיה אצבעות בכל ארץ מצרים. י. ויצאו את פיה הכבשן וישמדו לפני פרעה. ודחיק אתו משה השמינית. והיו שחיין אצבעות פיה האדם ובהמתו. יא. ולא נבלו הקוסמים לצמד לפני משה מפני השחיין. פ. והיה השחיין כהרסום ובכל מצרים: יב. והיוק יהוה את לב פרעה ולא שמע אלהם. ויאמר דברי יהוה אל משה.</p>	<p>ח-יב: מפת שחיין</p> <p>פרעה לא שמע את המים ה' והניש אותו. והנה: אותו בכמה ימים מקחת עור. שמתפשט על כל הגוף בצורה אצבעות.</p> <p>ח. ה' אמר למשה ולאהרן: יצאו לכם בכפות ידיכם פיה של תנור. ומשה ידחיק אותו לשמים. ומרעה יראה. ט. והיה יסוד לאבק. שיכסה את כל ארץ מצרים האבק יחפז על האדם ועל בהמתו. והסוד למקחת עור. למיחות אצבעות בכל ארץ מצרים. י. משה ואהרן לקחו את הפיה וישמדו לפני פרעה. משה זרק אותו לשמים. והפיה הפך למחלת אצבעות בעור. כאדם ובבהמה. יא. הקוסמים של פרעה לא נבלו לצמד לפני משה. בגלל מחלת התנור שלהם. כי גם הקוסמים חלו עם כל המצרים. יב. ה' הקשה את לב פרעה. פרעה לא שמע למשה ואהרן. כמו שאמר ה' למשה.</p> <p>יג-לה: מפת בָרָד</p> <p>פרעה לא שמע את המים ה' והחיר אותו ואמר לו: שישלח את האנשים ואת בהמות מן השדה. כדי לחציל אותם מן הברד. בָרָד כבי ירד מלפנים עם רעמים וברקים. הברד הקה את כל מה שהיה בשדה: בצלי חיים ובהמות.</p> <p>יג. ה' אמר למשה: יצא מביק מוקדם. עמד לפני פרעה.</p> <p>יג. ויאמר יהוה אל משה: יחשם בביק. והתקב לפני פרעה.</p>

א) **יחידת התוכן** כוללת את ציון הפרק והפסוקים השייכים לקטע הנבחר. לקטע ניתנת כותרת, המשקפת את הרעיון המרכזי.

ב) **תמצית יחידת התוכן בלשון ימינו** - ילד המתקשה להבין את לשון המקרא, ומתקשה בקריאה, יוכל במשפטים מספר להבין את תמצית הקטע הנלמד. לו היה הילד יכול להבין את התורה ככתבה וכלשונה, לא היה מקום לשכתוב המקרא. העזנו לשכתב את המקרא, רק משום שראינו לפנינו את הקשיים של הילד בעל המגבלות, ושאפנו לסלול לו דרך להיכרות עם התורה.

ג) **עימוד ושכתוב הטקסט המקראי** - הטקסט המקראי נמצא במרכז העמוד. מימינו השכתוב בלשון ימינו ובדרך הפשוט הלקסיקאלי, ומשמאלו מילון למלים הקשות מן המקרא. העימוד והשכתוב בלשון בהירה ומוכנת מרכיבים את הלם הפגישה הראשונה של תלמידנו עם לשון המקרא, ומסייעים בידם להיפתח אל הטקסט המקראי. בדרך זו אנו מקווים לפרוץ את מחסום הייאוש הידוע של הלומד, המתקשה בפגישתו עם לשון המקרא, ולקרבו צעד צעד להבנת התורה מתוך אהבת התורה.

ד) **הטקסט המקראי** - הכל חשוב בתורה, אך כיוון שאיננו מכוונים אל אוכלוסיה רגילה, אין אפשרות להספיק ללמוד חומש אחד באינטנסיביות בשנת לימודים אחת. מתוך שיקול דעת, בחרנו פרקים להוראה אינטנסיבית. העימוד של הטקסט המקראי שאב את השראתו מעקרונות השכתוב הדידקטי של פרופ' שלמה הרמתי. המסייעת בהבנת הטקסט. מובן שהמורה, בהתאם לרמת תלמידיו, מפעיל שיקול דעת לגבי מספר הפרקים שהוא מלמד, ולגבי אופן השימוש במקראה. האם להשתמש רק בכותרות? האם ללמד רק את המקרא, האם ללמד רק את השכתוב? האם לשלב את שניהם? וכיצד להשתמש במילון, באגדות ובאזורים?

ה) **המילון** - מכיא ביאורים למלים שנראו בעינינו קשות להבנה לתלמיד.

ו) **מדרשי אגדה** - המדרש ליווה את הסיפור המקראי בכל הדורות, ואף אנו העשרנו את לימוד המקרא בעזרתו. המדרש מרחיב ומפרש, ממחיש ומפרט, ומאפשר ללומד להזדהות, להעמיק ולחוש את גיבורי המקרא.

בחירת המדרשים נעשתה לאחר בירור ודיון קפדניים. אין המדרשים המובאים במקראה באים לדחות מדרשים אחרים החביבים על המורה. המורה יילמד את המדרשים לפי בחירתו ולפי העדפותיו.

בגלל הסגנון המיוחד של מדרשי חז"ל, שכתבנו את המדרשים, ועם זאת השתדלנו לשמור על רוח הלשון של המדרש במקורו.

נתנו לכל מדרש כותרת: תמצית הרעיון או הערך שבקשנו להקנות בעזרת המדרש.

ואין לנו אלא לאחל לתלמידים ולמורים כאחד - לימוד נעים!